

Els Font, músics

Joan Olivas i Coll

Els Font i Grau

El cognom Font el trobem en músics de cobla a les comarques gironines des de la segona dècada del segle passat, si bé anteriorment, a Bordils, en Salvi Font i Madrenes, després d'un viatge d'aquells que deien d'anar a fer fortuna a Amèrica, va tornar sense que la sort no l'acompanyés gaire. D'allí va portar un acordió de botons que va aprendre a tocar a la seva llar de Bordils. En Salvi es va casar amb la Mercè Grau, i en aquell mas, anomenat mas Madrenes, s'esplaià aprenent a manejar l'acordió. Tocava d'oïda i no sabia pas el que eren les notes, però de mica en mica aprengué a manipular aquell instrument que s'emportava cap als hostals per animar cantades d'havaneres amb els companys. Aquesta fou la introducció musical a la família dels Font, si bé, de la branca de la seva esposa, Mercè Grau, ja hi havia ascendència musical, ja que un seu germà, Tomàs Grau, tocava a La Principal de Bordils. A Bordils hi havia dues orquestres: la dels Grau -que era La Principal- en la qual tocaven els tres germans Grau, i la d'Els Boris, d'en Livori Rovira, una altra família de músics i on un d'ells arribà a ser el cèlebre trompetista Amadeu Rovira, mestre que fou de molts trompetistes a Barcelona.

El nen d'en Salvi Font i de la Maria Grau alguna cosa devia aprendre del pare acordionista i especialment del seu oncle músic, que fou el que li ensenyà solfeig.

Josep Font i Grau

Va néixer a Bordils el 7 de gener de 1894. De jove fou un gran admirador de la cobla dels Grau. Volia ésser músic i anava aprenent solfeig aixecant-se de bon matí per encaminar-se a peu cap a Girona per rebre lliçons de violí amb el professor Joaquim Vidal. El debut de Josep Font com a músic no fou pas gaire reeixit per a ell ni per a cap dels components d'una cobla formada a Bordils. Anaren a Foixà caminant per obrir els actes de festa major. La cobla havia de començar la jornada amb una sardana airosa que en Josep havia d'estrenar tocant el flabiol. Tot era a punt per començar. El seu oncle li diu: "Vinga, Pep, fes l'entrada". En Pep comença a tocar el flabiol i la sardana arranca molt bé fins a la meitat dels curts on, a partir de llavors, comença a desinflar-se, i ara l'un i ara l'altre tots els instruments anaren esvaint-se fonent-se fins a extingir-se totalment el so de la sardana. No es desanimaren, i un dels Grau tornà a indicar: "Vinga, Pep, tornem a començar!". I en Pep torna a fer l'entrada amb el flabiol. I altra vegada, a la meitat dels curts la sardana

Josep Font i
Grau
(foto arxiu
particular)

se'n va per terra. Tornen a intentar-ho dues vegades més, però no hi havia res a fer. El públic, rialler i comprensiu vers els verds debutants, els digué: "Toqueu-ne una altra que no sigui tan difícil". I va ser l'oncle Grau el que va disculpar-se: "Ho sentim, nois, si amb aquesta no ens n'hem sortit, més val que no en provem cap més". I plegant els instruments els músics se'n tornaren cap a Bordils. Quan el jove Josep Font arribà a casa seva a l'hora de dinar, la seva mare, astorada, li digué: "On vas tan aviat? perquè tornes tan d'hora?". Resposta d'en Josep: "És que, mare, no n'hem sabut".

A partir d'aleshores, en Josep Font ja en va saber més. El seu oncle tocava la tenora i li va dir que havia d'aprendre el tible. I així ho va fer. Continuà caminant cap a Girona per aprendre el tible i el violí. El 1908, a l'edat de catorze anys, ja comença a actuar amb La Principal de Bordils, passant seguidament a l'Antiga Principal de la Bisbal, formació de músics grans i aprenents, seguint amb diverses orquestres, entre elles La Principal de Cassà de la Selva i l'Amoga de Vidreres. Tenia vint-i-set anys quan va passar a formar part de la cobla orquestra Els Montgrins, si bé entremig actuà en altres cobles, fins que l'any 1930 ja forma part com a primer tible d'Els Montgrins. El 1922 contrau matrimoni amb la banyolina Teresa Coll, fruit del qual nasqueren tres fills: Martirià, Mercè i Eduard, tots al poble de Bordils, fins que el 1930 van fixar la residència a Torroella de Montgrí. Un cop acabada la Guerra Civil espanyola, la seva actuació fou en la cobla orquestra La Principal de La Bisbal (1939) on romangué quatre anys. El 1944 torna a Els Montgrins, on hi estarà ja fins a la seva jubilació.

Josep Font i Grau escriví ballables i algunes peces teatrals. El 1930 reorganitzà el cor Renaixement, a Bordils. La majoria de les sardanes que va compondre són obligades. La primera l'escriví el 1922 i té per títol *Record de Banyoles*. Seguiren

Ballaruga (obligada de tible), *Castigadora* (tenora i tible), *Els borinots* (fiscorns), *La festa de Vic* (dos tibles), *Quina parella!* (tenora i fiscorns), *Teresa* (tible), *La festa de Bordils* (tible), *La burra de Barcelona*, *Com s'enreda la troca* (revessa), *Mas Savola*, *Rivalitat*, *Record etern*, *Joguina*, *La borda*, *Nit de Pasqua*, *Alegre*, *A ca l'Oliva*, *La bona paraula* i *La nena de les dinou primaveres*.

Morí a Banyoles el 10 de desembre de 1974.

Martirià Font i Coll

Martirià, el primer fill de Josep Font i Grau i Teresa Coll i Tubert, va néixer a Bordils el dia 14 de gener de 1923 a la casa de Pep Salvi, vora la carretera de Girona a Palamós, on els seus pares tenien establerta una botiga de comestibles. Als set anys, Martirià es desplaçà a casa dels seus avis a Banyoles, ciutat on havia de cursar els seus primers estudis musicals amb el mestre Jaume Casas i Bohigas. Als 12 anys, la família Font -pares i els fills Martirià, Mercè i Eduard- anà a viure a Torroella de Montgrí.

Martirià Font
i Coll
(foto arxiu
particular)

Martirià prosseguí les classes de piano amb el mestre Salvador Dabau, estudis que van veure's interromputs amb motiu de la Guerra Civil espanyola, si bé Martirià continuà practicant en el piano instal·lat a casa seva. En acabar-se la guerra, continuà els estudis de piano amb el mestre Dabau, al mateix temps que pedalava amb bicicleta una vegada a la setmana fins a Pals per seguir cursos d'harmonia amb el mestre Josep Pi i Pascual. L'any 1940 es constituí la cobla orquestra Victoria a Verges i, a més a córrer, el pare Pepet Font ensenyà el seu fill a tocar tible i flabi-ol per poder entrar a la cobla de nou músics. Martirià feia l'entrada i el contrapunt i tot seguit agafava el tible que tenia al seu costat. A l'estiu recorrien les festes majors dels pobles veïns i en els dies festius tocaven ballables en una sala de Verges.

Joaquim Vallespí, director de la cobla orquestra Els Montgrins fou un altre dels seus professors d'harmonia. Amb ell avançà i s'aplicà en els estudis que combinava entre Pals i Torroella, fins que el seu pare -que llavors tocava a La Principal de la Bisbal- va demanar al violinista de l'orquestra -Emili Poch, de Verges- si volia donar classes de violí al seu noi. En avenir-s'hi, Martirià altra volta agafà la bicicleta per anar pedalant una vegada a la setmana cap a Verges. En la temporada 1940-1941, Martirià va tocar el segon tible a l'Emporitana, de Verges; a la següent a La Principal de l'Escala, i més tard a l'As d'Anglès, cobla que es desballestà perquè els components de l'orquestra -gairebé tots empordanesos- decidiren formar-ne una a Torroella. Hi havia gran eufòria al Montgrí. L'orquestra la formà Josep Maria Pla, un terratinent molt afeccionat a la música. La nova orquestra es batejà amb el nom de Caravana. Martirià hi tocava la bateria, el violí i el tible. Havien estat assajant gairebé diàriament durant tres mesos. Tot estava a punt per al debut en un concert espectacle al Cine Centro de Torroella, però... cap dels assistents a la sala va poder veure l'actuació del bateria Martirià Font. Aquest va ser-ne absent perquè uns dies abans jugà un partit de futbol de coste-

llada amb un equip de joves de Pals, amb tanta mala sort que va fracturar-se la clavícula. Va ser al cap d'unes setmanes quan Martirià va poder incorporar-se a la Caravana fins que la seva trajectòria musical s'estroncà momentàniament el maig de 1944 en haver-se d'incorporar a files amb destinació a Lanzarote. Allí, amb altres soldats músics, formaren un conjunt musical que amenitzava els balls del casino d'Arrecife. Als tretze mesos la seva companyia fou traslladada a Lorca, i allí formà part de la banda militar on tocava el saxo. Durant els dos anys i mig de servei militar, Martirià, amb el record de l'asselellat camp d'oliveres de sota la falda del Montgrí, on tantes estones havia passat amb els seus pares i germans, s'entretingué a escriure notes en partitures curulles de nostàlgia i compongué la seva primera sardana: *Dolç record*. Era l'any 1945. Havia complert 22 anys.

Un cop acabada la *mili* s'havia d'incorporar a la Caravana, però en marxar el bateria Josep Ferrer d'Els Montgrins, va ser Martirià qui el va substituir. El 1947 ja el veiem tocant sardanes amb el seu instrument, el tible, al costat del seu pare. Ja havia escrit la seva segona sardana, *Mercè*, dedicada a la seva germana, i acabava de compondre *Refilada*, obligada de tible. Al cap de dos anys escriu *Fina*, dedicada a la seva xicota, la banyolina Josefina Font, qui més tard seria la seva esposa. En la dècada dels anys cinquanta escriu vuit sardanes: *Esvatada*, *Cercant brega*, *Dalt la carena*, *Mà i manetes*, *Tot petit petit* (amb motiu del naixement del seu primer fill, Josep), *Núria d'Avinyó*, *Regal de Reis* (dedicada a la seva filla, Maria Teresa, nascuda en aquella diada). El 1960, *La Maria Teresa i en Josep* (dedicada als seus dos fills grans), *Sardanes al casino*, *Ciutat de l'Hospitalet*, i el 1963, *Ireneta* (dedicada a la seva filla petita). Durant tots aquests anys, Martirià seguí la seva tasca de primer tible de la cobla Els Montgrins, on efectuava arranjaments per a ballables i diverses adaptacions d'obres per a concert, de les quals cal destacar les de Rossini, Wagner i Rimski Korsakoff, entre altres,

així com de diverses sarsueles i adaptacions de cançons populars catalanes. La cobla, sota la direcció de Martirià Font, manté un alt grau de dignitat i categoria. Durant aquests anys es van acabant els desplaçaments amb tren i s'imposa l'autocar. Els viatges són cada vegada més llunyans, amb actuacions a moltes comarques catalanes, sobretot per la zona de Lleida. Els Montgrins fan diverses sortides a França. La magnífica direcció de Martirià Font es notava en les interpretacions de la cobla i de l'orquestra. Són molt exitoses les festes d'Any Nou a la ciutat alsaciana d'Estrasburg.

L'única actuació de Josep Font (pare), Martirià i Eduard, al palau de festes d'Estrasbourg (França), l'any 1956. (Foto arxiu particular)

A partir de 1963, i durant un període de quinze anys, el mestre Martirià està completament desvinculat de la cobla, de la composició i del món sardanista, però no pas de la música. És el moment del boom turístic i Lloret de Mar és el seu punt culminant, on s'explota *lo español* en sales de festa. Martirià i quatre companys músics formen el Conjunto España per animar els turistes disposats a beure vi barat

i sangria i àvids d'actuacions flamenques, castanyoles i olé. Tot això va durar fins al 1978, any en què corren rumors que Martirià tornarà a la cobla. En aquell any, el seu germà Eduard era el representant d'Els Montgrins i fou qui l'engrescà per retornar a l'orquestra. I és l'any 1979 quan ja veiem els dos germans, Martirià i Eduard, un al costat de l'altre (primer i segon tible). Aquell mateix any, Martirià tornarà a les feines de compondre, escrivint la sardana obligada de trompeta i fiscorn *L'un i l'altre*. I així seguirà una colla d'anys essent un ferm puntal per a la cobla orquestra Els Montgrins, alternant les seves tasques d'intèrpret i director amb les de compositor.

El 1980 escriu una de les seves sardanes més cèlebres, *Per la nostra amistat*, i segueix component fins al primer lustre del segle actual. Durant aquests darrers vint anys comptem que ha escrit més de quaranta sardanes, amb dedicatòries a amics de poblacions que l'admiren, com l'Hospitalet de Llobregat, Cardedeu, Santa Coloma de Gramenet, Ceret, Sant Joan de les Abadesses, Roquetes, Arenys de Mar, Santa Perpètua de la Mogoda, Calella, Banyoles, Sant Sadurní d'Anoia, la Bisbal d'Empordà, Mataró, Lloret de Mar, Olot, Riudellots de la Selva i, evidentment, Torroella de Montgrí (sardana *Per Torroella*, 1993).

En arribar la seva jubilació, Martirià Font és homenatjat a Torroella on l'Ajuntament de la vila li concedeix la Medalla del Montgrí pels seus mèrits professionals com a director artístic de la cobla orquestra Els Montgrins.

La discografia (LP i CD) és extensa, i se'n destaca "El mestre Martirià Font dirigeix les seves sardanes amb la cobla Montgrins dirigida per Martí Camós i Martirià Font, amb el tenora solista Jordi Molina i el tible solista Lluís Pujals".

En complir els 75 anys és homenatjat a Banyoles, i per aquest motiu el Foment de la Sardana de Banyoles edita un llibre

biogràfic de Martirià, al mateix temps que, amb el títol de *Fem realitat un somni*, es fa una anella sardanística al voltant de l'estany que reuneix catorze mil dansaires ballant una de les seves composicions més entranyables, juntament amb el *Somni* del seu amic compositor Manel Saderra i Puigferrer. Abans de complir els 80 anys, Martirià arranja *Per la nostra amistat* per a cobla i coral, escrita pensant en Josep Gispert, solista d'Els Montgrins, que l'estrena la Polifònica de Puig-reig. Una de les seves darreres estrenes és *Reminiscències*, obra per a cobla sobre temes de les seves sardanes, que és editada en el CD *Fem realitat un somni*. En complir els 80 anys, Martirià abandona la composició amb la que ell diu que serà la seva darrera sardana, *Aplec a la Seu*.

Eduard Font i Coll

Va néixer a Bordils el 14 de març de 1930. És fill de Josep Font i Grau i germà d'en Martirià, tots dos músics fortament vinculats a la cobla Els Montgrins.

Eduard Font i Coll
(foto arxiu particular)

Ja des de petit, el seu pare l'inicià en els quefers de la música. A l'edat de catorze anys, a causa de la seva gran afecció pel futbol i de la insistència dels entesos de la població que li diuen que pot tenir un brillant avenir en aquest esport, es dedica a jugar en el club torroellenc. Aquest deliri futbolístic fou la causa que s'oblidés totalment de la música, fins que aquesta tornà a traspuntar en trobar-se al servei militar quan, avorrit de no fer res, un dia decidí emportar-se un tible del seu germà per entretenir-se i emplenar les hores buides laborant en el maneig de l'instrument a la caserna de Pont Major. Quan es veié amb cor de demostrar al seu pare i al seu germà que ell ja sabia tocar el tible es presentà a Torroella per convèncer-los que era capaç de tornar a reemprendre la música.

Al cap de pocs mesos d'haver acabat el servei militar, Eduard entra a formar part d'una formació musical torroellenca anomenada Torre Vella on restarà un any. D'aquesta passarà a La Principal de l'Escala i mentrestant ja havia après a tocar el violí i la bateria. L'any 1957 entra a ocupar la plaça que havia deixat vacant el seu pare a la cobla Els Montgrins, i quan el 1963 el músic compositor i representant de la formació musical Enric Vilà es jubila, l'Eduard entra a ocupar el seu lloc agafant les regnes de la cobla orquestra com a capdavanter i representant.

Un parell d'anys més tard (1965) el propietari de l'orquestra, Enric Vallespí, acorda cedir la propietat a Eduard Font. Al cap d'uns anys, Eduard pot convèncer el seu germà Martirià que torni a l'orquestra per dirigir-los artísticament. Ambdós fan una remodelació del conjunt musical i aconsegueixen que Els Montgrins es consolidin com una de les primeres formacions musicals de Catalunya. Gràcies al seu esforç, Eduard ha pogut aconseguir que la cobla orquestra Els Montgrins arribés a la fita de l'any 1984, quan se celebrà amb tota solemnitat i joia el centenari de tan prestigiosa agrupació.

D'entre els homenatges que ha rebut la cobla Els Montgrins, cal destacar-ne la felicitació del rei Joan Carles i la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya.

En retirar-se de l'activitat musical i de la representació d'Els Montgrins, Eduard Font i Coll és homenatjat per l'Agrupació d'Agents Artístics per la tasca i bona entesa que sempre ha tingut amb ells.

A banda de la seva activitat professional, ha estat sempre un ciutadà amb inquietuds per portar a terme moltes activitats a la vila. El trobem el 1965 al capdavant d'un grup d'amics organitzant el primer Aplec de la Sardana a la població, d'on serà el president fins a la seva jubilació. El 1974 és nomenat jutge de pau, i formà part també de la Junta de Jutges de Pau de Catalunya, la qual li atorgà la medalla d'Or de l'Agrupació. L'any 1975, per la seva bona relació amb el president de l'Obra del Ballet Popular, aconseguí que Torroella de Montgrí sigui Ciutat Pubilla de la Sardana. Eduard, envoltat d'un bon grup d'amics torroellencs, aconseguí organitzar-ne la festa, a la qual acudeixen més de dues mil persones, que serà considerada una de les ciutats pubilles més brillants fins a aquell moment. Vist l'èxit de la festa, l'Ajuntament li encomana que organitzi, amb la mateixa Comissió, la Festa Major del mateix any. Tot i que la Festa Major era molt precària -ja que durant alguns anys es limitava solament a cinema i audicions de sardanes-, aquesta Comissió aconseguí que la festa sigui brillantíssima i molt participativa per a la gent de la vila i els pobles dels contorns. Durant quatre anys, l'Eduard està al front de l'organització, fins que un grup de joves s'hi impliquen per tirar-la endavant.

L'any 1976, amb una colla d'amics, aconseguí portar la Creu Roja a Torroella, i Eduard n'és el president durant més de quinze anys.

Uns anys més tard, juntament amb el seu amic Joan Vidal i Gayolà i un grup d'entusiastes sardanistes constitueixen la Federació Sardanista de Catalunya.

L'any 2000, l'Ajuntament li atorga la Medalla del Montgrí, màxima distinció local que cada any, per la Festa Major, atorga l'Ajuntament de la vila.

Ja amb la placidesa de la seva jubilació no atura les seves inquietuds i el trobem com a director de la Coral de la Llar dels Jubilats El Recer de la vila de Torroella.

Josep Font i Font

Nascut a Banyoles el 8 de juliol de 1955, és el primer fill de Martirià Font i Coll. Estudià música des que va arribar a les tecles del piano del seu pare. L'avi Josep i el pare Martirià li ensenyaren les primeres notes. En Josep, de jovenet, va trobar un passatemp amb el piano dedicant-se a matar-hi algunes hores. A l'edat de 17 anys escriu, amb l'ajuda del seu pare, la primera sardana que s'estrena a l'Aplec de Banyoles de 1972 i precisament amb el títol *Estrena*. En principi veia molt lluny que pogués ésser compositor. En una entrevista a la revista banyolina *Horizontes* deia que "Abans no en sàpiga com el meu pare i l'avi haurà de passar molt de temps! Ells són professionals i s'hi dediquen, jo solament ho tinc com un *hobby*..." I com un entreteniment també, amb uns quants joves formaren un grup musical on ell tocava el piano i anaven a tocar en festes de barri i pobles de la comarca.

El 1975, en Josep és honorat per la vila de Torroella de Montgrí per compondre la sardana del seu pubillatge; *Torroella, ciutat pubilla* és estrenada per la cobla Els Montgrins. En aital diada, Torroella presenta conjuntament al món sardanista el compositor més jove i la cobla més vella de Catalunya.

Eduard Font i Pi

És un dels quatre fills d'Eduard Font i Coll. Rep les primeres lliçons amb el seu pare, i als nou anys entra al monestir de Montserrat per cursar estudis i rebre educació musical. Forma part de l'Escolania fins als catorze anys. Allí aprèn piano i violí que perfecciona a la sortida amb Mercè Casamajor i els professors Joan Sadurní i Michel Wagermans. Al Conservatori de Música de Girona estudia harmonia i contrapunt amb Francesc Cassú i Miquel Sunyer.

Funda amb uns amics de Torroella un grup anomenat Poquetecrec. Enregistren una cinta, de la qual venen unes cinc-centes còpies. Més tard forma parts de Glaucs amb qui enregistra tres discos.

Als vint-i-tres anys el contracten de pianista a Sopa de Cabra amb qui enregistra tres discos més, un d'ells amb arranjaments per octet de corda escrits per ell. En desfer-se aquest grup musical, comença a col.laborar amb el grup Lax'n'busto, del Vendrell.

Amb la carrera de música acabada, i en l'especialitat de piano, es dedica a impartir classes de música a diverses escoles de música, com l'Anselm Viola de Torroella, l'escola El Tamborí de Girona i l'Escola de Música de l'Ateneu de Banyoles.

Quant a la faceta de compositor, ha escrit les sardanes *25 X 25* i *Encenalls*, així com diverses cançons i arranjaments per a conjunts musicals.

Mariona Font i Pi

De sempre li ha agradat cantar i actuar als escenaris. A l'edat de cinc anys la seva veu ja es pot sentir en el disc *Torroella, ciutat pubilla* on canta la sardana composta pel seu cosí Josep.

Als 18 anys comença a cantar amb el grup de rock local Cau de Duc i més tard amb les formacions gironines Blues de Rostoll i Tracenet. Si de moment per a ella tot era com un *hobby*, a poc a poc es va convertint en un treball professional. Fa alguna incursió en el món de la música de ball actuant amb l'Orquestra Girasol, entre altres.

Actualment treballa amb la companyia d'espectacles per a nens i joves Atot de Girona, actuant per tot Catalunya. Alhora ha fet cors en discs de diferents cantants de l'escena catalana com Pep Sala i Jaume Sisa.

El mes d'abril d'enguany va presentar a La Sala, de Torroella, i al pati de la Diputació de Girona el seu darrer treball discogràfic, *D'Aram*, al costat de Toti Soler, amb actuacions que actualment s'estan fent per diverses poblacions de Catalunya.

Continuïtat

Josep Font i Grau, Martirià Font i Coll, Eduard Font i Coll; pare i fills, amb considerables i amplis coneixements musicals, han deixat una prometedora successió per a una nova enfilada artística: progressivament, amb Josep, Eduard i Mariona, i amb la jovenalla que va sorgint de la cultura musical de les llars dels Font. Dels néts de Martirià i Eduard, en surten grupets amb inquietuds musicals d'algun dels quals s'albira un bon avenir en veure'ls com treballen executant peces musicals amb una diversitat d'instruments, com el piano, la flauta, el violoncel...

Partint de la metàfora d'una font que brolla amb aigua clara i cristal·lina, els Font prometen que en un futur podran ser una continuïtat per a l'envejable cultura musical torroellenca.